

3. Přechodníky

Vazby s přechodníky jsou pro ruštinu typické, i v odborném stylu jsou velmi často používány. Vyjadřují vedlejší děje časové, příčinné, podmínkové, způsobové aj., jejichž podmět je shodný s podmětem hlavního děje věty. Významová souvislost vyplývá z kontextu hlavní a vedlejší věty. Protože tvoření přechodníků je v češtině poměrně složité, překládáme je raději vedlejší větou (časovou, podmínkovou atd.) nebo souřadným souvětím, případně předložkovou vazbou:

Идя домой я встретил Павла.

Když jsem šel domů, potkal jsem Pavla.

Šel jsem domů a potkal jsem Pavla.

Cestou/Po cestě domů jsem potkal Pavla.

Jda domů potkal jsem Pavla.

Rozlišujeme

přechodník přítomný (vyjadřuje vedlejší děj současný s dějem hlavní věty) a

přechodník minulý (označuje děj předcházející ději hlavní věty).

A) Přechodník přítomný

se tvoří od přítomného kmene *nedokonavých sloves* příponou -a/-я.

Vycházíme ze 3.os. mn.č., odtrhneme koncovku –ут/-ют, -ат/-ят:

работа – уют работаю,

явля - ются являюсь,

крич - ат кричаю,

исследую - уют исследую.

Zvratná částice –сь se připojuje za koncovku.

Slovesa typu давать, знать tvoří přítomný přechodník od infinitivního kmene:

создаю – создавая.

Sloveso быть má tvar будучи.

Od některých sloves jej nelze utvořit (např.: писать, мочь, ждать, брать).

Přízvuk je na stejném místě jako v 1.osobě přítomného času.

B) Přechodník minulý

se tvoří od minulého kmene dokonavých sloves příponou –в (nebo вши hovorové, méně časté), –ши (po souhláskách), –вшись/-шись (u zvratných sloves).

Minulý kmen tvoříme odtržením -л od minulého času mužského rodu:

написа - л написав,
прости - лся простившись,
узна - л узнав,
принёс принёсши.

Od některých sloves se tvoří příponou –а/-я : идти – идя, привезти – привезя, хотеть – желая, учесть – учтя.

Пřízvuk je shodný s infinitivem.